

Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/52708,Ostatnia-droga-Witolda-Pileckiego-Zapowiedz-spotu-IPN-w-70-rocznice-smierci-Rotm.html>
12.03.2026, 09:08

Ostatnia droga Witolda Pileckiego. Zapowiedź spotu IPN w 70. rocznicę śmierci Rotmistrza

Rotmistrz Witold Pilecki przez całe życie pracował dla Polski. Został zamordowany 25 maja 1948 r. o 21.30 strzałem w tył głowy przez Piotra Śmietańskiego. Z okazji 70. rocznicy śmierci Rotmistrza prezentujemy zapowiedź spotu IPN:

W piątek 25 maja o godz. 21.30 zachęcamy Państwa do obejrzenia z nami premierowego spotu pt. „Ostatnia droga rotmistrza Witolda Pileckiego”.

Witold Pilecki, żołnierz wyklęty, żołnierz „Rzeczypospolitej utraconej”, ostatni ułan Rzeczypospolitej, „ochotnik do Auschwitz”, jeden z sześciu najodważniejszych ludzi europejskiego ruchu oporu w czasie II wojny światowej. Jest symbolem Polski, która – w wyniku działań okupujących ją sowieckiej Rosji i hitlerowskich Niemiec – została bezpowrotnie utracona.

Należał do pokolenia urodzonego pod zaborami, którego misją było odzyskanie przez Polskę niepodległości, a gdy to się dokonało – praca dla wielkości wolnej ojczyzny. Pokolenia wychowanego na ciągle żywych tradycjach powstań narodowych i ukształtowanego przez zawołanie „Bóg – Honor – Ojczyzna”.

Uniewinniony dopiero po 42 latach

Witolda Pileckiego zatrzymano 8 maja 1947 r., a od 6 do 22 maja 1947 r. uwięziono 23 osoby, z których tylko 7 zostało uznanych za niewinne i zwolniono. Od 9 maja Pilecki znajdował się w X Pawilonie więzienia mokotowskiego w całkowitej izolacji.

Proces Witolda Pileckiego i jego towarzyszy: Marii Szelągowskiej, Tadeusza Płużańskiego, Szymona Jamontta-Krzywickiego, Maksymiliana Kauckiego, Jerzego Nowakowskiego, Witolda Różyckiego i Makarego Sieradzkiego rozpoczął się 3 marca 1948 r. w siedzibie warszawskiego Rejonowego Sądu Wojewódzkiego przy ul. Nowowiejskiej.

Oskarżycielem „Witolda” był wiceprokurator Naczelnej Prokuratury Wojska Polskiego mjr Czesław Łapiński. Oskarżał go o posiadanie broni, którą Pilecki po upadku powstania – podobnie jak większość powstańców – ukrył w skrytce i nie używał. Kolejne oskarżenie dotyczyło przygotowywania zamachów zbrojnych na prominentów reżimu, ale częściowo je utajniono, gdyż opierało się na materiale pozostałym po nieudanej prowokacji. Ostatnim zarzutem było oskarżenie o posługiwanie się fałszywymi dokumentami wystawionymi na nazwisko Romana Jezierskiego. Podczas rozprawy prokurator nie dopuścił do przesłuchania

świadków oskarżenia, przebywających w większości w więzieniach, oraz zrezygnował ze świadków obrony.

15 marca 1948 r. ogłoszono wyrok: W. Pilecki, M. Szelańska i T. Płużański zostali skazani na karę śmierci. 25 maja 1948 r. o godz. 21.30 w obecności wiceprokuratora Naczelnej Prokuratury Wojska Polskiego mjr S. Cypryszewskiego, naczelnika więzienia Mokotowskiego – por. Ryszarda Mońko, lekarza por. dr lek. Kazimierza Jezierskiego, duchownego – ks. kpt. Wincentego Martusiewicza rozstrzelano Witolda Pileckiego, a ciało potajemnie pogrzebano prawdopodobnie na tzw. „Łączce” dziś kwatera „Ł” cmentarza Powązkowskiego.

Dopiero we wrześniu 1990 r. Sąd Najwyższy uniewinnił Rotmistrza i jego towarzyszy, ukazał niesprawiedliwy charakter wydanych wyroków, uwypuklił patriotyczną postawę skazanych w tym procesie.

W lipcu 2006 r. Prezydent RP Lech Kaczyński w uznaniu zasług Witolda Pileckiego i jego oddania sprawom ojczyzny odznaczył go pośmiertnie Orderem Orła Białego.

[Zachęcamy również do odwiedzenia strony internetowej IPN poświęconej Rotmistrzowi Pileckiemu.](#)

Z okazji 70. rocznicy śmierci Witolda Pileckiego 25 maja odbywają się uroczystości w Muzeum Żołnierzy Wyklętych i Więźniów Politycznych PRL przy ul. Rakowieckiej 37 w Warszawie. O godz. 11.00 odsłonięto nieznany dotąd portret Rotmistrza Pileckiego na więziennym murze, z udziałem córki Rotmistrza – Zofii Pileckiej-Optułowicz i syna Andrzeja Pileckiego.

O godz. 17.30 zostaną otwarte bramy Muzeum dla uczestników uroczystości (wstęp wolny). Następnie o godz. 18.00 odbędzie się msza św. za śp. rtm. Witolda Pileckiego. O godz. 19.30 planowany jest występ chóru szkolnego SP nr 2 im. Witolda Pileckiego w Olsztynku, a o godz. 20.00 odbędzie się koncert zespołu Forteca pt. „Rotmistrz”.

Najbardziej uroczysta część obchodów planowana jest od godz. 21.15, gdy uczestnicy uroczystości wspólnie przejdą pod Ścianę Śmierci. O godz. 21.30 jest planowane oddanie hołdu Rotmistrzowi w godzinę jego śmierci.

Uroczystości zakończy o godz. 22.00 wspólne czytanie fragmentów „O naśladowaniu Chrystusa” Tomasza à Kempis w X Pawilonie przy celi rtm. Witolda Pileckiego.

O godz. 23.00 planowane jest zakończenie uroczystości.